

Fylkesmannen i Vestfold

Miljøverndepartementet
postboks 8013 dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler / telefon:
Pål Otto Hansen
33 37 11 96

Deres ref:

Vår referanse:
2002/01508
Arkivnr: 451.2

Vår dato:
17.06.2002

NOU 2002 - fortid former framtid - uttalelse fra fylkesmannen i Vestfold

Det vises til ovennevnte NOU, oversendt fylkesmannen til uttalelse i brev av 28.02.02.

Fylkesmannen i Vestfold ønsker å gi noen kommentarer til kap 12 om registre m.m. I punktene nedenfor kommenterer vi noen aspekter ved flerbruks-databaser for viktige geografiske objekter som kulturminner.

1. Behov for utredning/etablering av ny(e) database(r) for kulturminner

Boks 12.1 gir en god oversikt over nåværende registre som hver for seg rommer unik informasjon om ulike typer kulturminner. Etableringen av registrene har dels hatt utgangspunkt i én bestemt institusjon, dels i spesielle kartleggingsprosjekter, i emne/type kulturminne eller i verneformål/-status. For mange av registrene gjelder mer enn én, kanskje alle, av disse karakteristikene. Andre aspekter/variable ved registerne er deres utviklingstrinn i IKT-alderen.

På denne bakgrunnen er utvalgets vektlegging av behovet for å utrede/utvikle nye, moderne dataregistre åpenbart riktig. Sett i lys av behovet for kvalifisert forvaltning av kulturminnene framstår behovet som meget stort.

I kommentarene nedenfor drøfter vi ikke spørsmålet om antall og lokalisering av fagdatabase(r). Vi legger til grunn at dette vil bli grundig behandlet i den utredningen som utvalget foreslår.

2. Standardisert beskrivelse av objektene

Allerede er 'kulturminner' som tema kategorisert i ulike typer ("objekttyper") og nærmere beskrevet i det norske systemet for beskrivelse av kartfestede, fysiske fenomener (objekter). Dette systemet har som kjent betegnelsen SOSI (samordnet opplegg for stedfestet informasjon). Denne standarden bør brukes ved enhver karakterisering av kulturminner i databaser.

Funksjonaliteten som er innebygd i moderne database-verktøy vil sørge for at objekter i ulike databaser problemfritt kan nås fra ett og samme verktøy/arbeidsstasjon så sant objektene (postene) i databasene er beskrevet ved hjelp av samme standard. SOSI-standarden vil især komme til anvendelse ved beskrivelse av følgende aspekter ved objektene:

- geometriske data (stedfestingsdataene)
- registerinformasjon (rubrisert/tabellarisk informasjon)
- kvalitetsinformasjon (metadata om hele datasettet inkl. metode, leverandør, faglig kvalitet, om stedfestingen samt kvalitetsdata om den enkelte post i databasen)
- linker til web-adresser

Ny(e) database(r) om kulturminner må i tillegg gi rom for informasjonselementer som:

- tekstlig beskrivelse
- plantegninger, snitt el.l
- foto
- lydbilde/forklaring
- video-opptak, evt. opptak i sann tid

Vi vil understreke at ambisjonsnivået må være høyt når det gjelder stedfesting av kulturminnene. Dette har sammenheng med forvaltningsmessige utfordringer (trusler), og med kulturminnenes sammenvevde relasjoner til andre geografiske temaer.

Når det gjelder **anvendelsen** av en slik bredde av informasjonselementer framstår moderne GIS-programvare som skreddersydd for formålet. Innenfor romlige oversikter og analyser vil de ha overlegen kapasitet.

3. Kulturminnedatabasen(e)s funksjon

Når det gjelder kretsen av brukere framgår det av rapporten at databasen(e) både må betjene forvaltningsmyndighetens eget behov og behov i samfunnet for øvrig.

Hva gjelder **tilgangen** til kulturminnedataene bifalles utvalgets forslag om å åpne for tilgang til dataene via web-grensesnitt/internett. Dette bør omfatte så vel innsyn som nedlasting av data for anvendelse på lokale systemer, herunder lokal GIS-programvare.

Fysisk overflytting/nedlasting av data til brukeren vil trolig være mest aktuelt for geometri- og registerinformasjon. Tilgang til beskrivende tekst, foto m.m. samt link til andre web-steder oppnås tilfredsstillende via databasens web-portal (Brukeren vil naturligvis laste ned informasjon etter eget behov). Vi forstår at det vil være nødvendig av sikkerhetshensyn å differensiere tilgangen til informasjon mellom ulike brukergrupper.

Når det gjelder integrering av ulik funksjonalitet i databasen, har miljøforvaltningen til nå hatt dårlig erfaring med integrering av GIS-funksjonalitet i fagdatabasene. Vi har inntil videre vært av den oppfatning at de ulike brukermiljøene vil være best tjent med å behandle dataene i innarbeidet (standard) programvare.

I dag er det ut fra ulike forhold som båndbredde, web-teknologi trolig riktig å tilby utvidet brukerfunksjonalitet over en web-profil, dvs. intuitive veivisere for ulik behandling av dataene som ligger i databasen, inkl. kartmessige analyser.

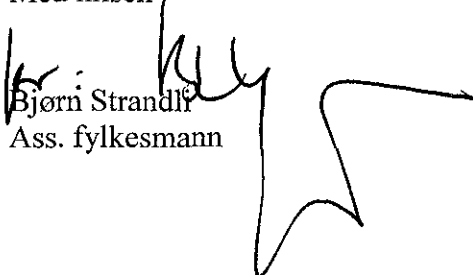
4. Forholdet til AREALIS

I denne sammenhengen er det mest avklarende å definere AREALIS som et forhåndsdefinert utvalg av temainformasjon om stedfestede forhold/fenomener.

Et særtrekk ved AREALIS er at menyen av datasett innenfor et tema ofte er relativt vid og er basert på data fra flere ulike leverandører - på nasjonalt, regionalt eller lokalt nivå. Hensikten har nettopp vært å tilby en relativt helhetlig datasamling om et tema tiltenkt spesielle brukergrupper. Især har kommunal arealplanlegging stått sentralt ved utvalg og sammenstilling av data. I forlengelsen av dette har også klargjøringen av AREALIS-data som hovedregel skjedd kommunevis.

Levering av data i AREALIS-menyen ekspederes fra Statens kartverk. I dag skjer dette ut fra kopier/uttrekk av data fra leverandørenes originaldatabaser. Teknologisk benyttes det såkalte NGIS-systemet i kartverket. I det nye teknologiske stadiet vil NGIS selv hente data i leverings-tidspunktet fra leverandørenes originaldatabaser. Dette fordrer at disse fagdatabasene, inkludert ny(e) fornminnedatabase(r), følger omforente standarder som muliggjør slike direkte, automatiserte 'forespørsler' og leveranser.

Med hilsen

Bjørn Strandli
Ass. fylkesmann

Werner Olsen
fylkesmiljøvernssjef